

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. V. Alio modo ostenditur, non sequi duo instantia temporis sibi
immediatè succedere: Vbi an res indivisibilis produci possit in tempore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO QUINTA.

Alio modo ostenditur non sequi duo instantia temporis sibi immediate succedere: ubi, an res indivisibilis produci possit in tempore.

ALIO etiam modo Responderi potest ad argumentum supra sect. 3. num. 4. positum, quod contendebat ex illo motu discreto Angeli sequi debere duo instantia sibi esse immediata. Respondetur, inquam, etiamsi Angelus quiescat usque ad ultimum instans terminativum inclusive, posse nihilominus ubicationem in proximo palmo incipere extrinsecè, seu per ultimum non esse, atque adeo produci in tempore, immediate instans illud subsequente.

Dices: hæc ubicatio, qua constituitur Angelus in sequente palmo, est, ut disputationis gratia supponimus, indivisibilis (vel si ponatur divisibilis & composita & partibus & punctis, eadem est difficultas, cum supponamus omnes illius partes & puncta respectu sui produci simul, ergo non potest incipere ubicatio illa per ultimum non esse, & extrinsecè, seu in tempore, planè enim implicare videtur, ut res indivisibilis producat in tempore; sic enim produceretur successivè, contra illius essentiam; quidquid enim producitur successivè habere debet partes, quarum una producat post aliam, sicut contingit in horâ, gradibus caloris, & aliis hujusmodi.

Contrâ primò: non magis obstat indivisibilitas entitativa alicujus rei quo minus producat in tempore, quam quo minus in tempore destruat: sed indivisibilitas non obstat destructioni ejus in tempore: ergo nec productioni. Major videtur certa: quæ enim major difficultas, ut id quod nullas habet partes producat in parte temporis, quam ut in eadem parte temporis destruat: quo namque fundamento plures requirentur partes ad unum potius, quam ad aliud: consequentia etiam videtur clara. Minor itaque probatur: instans, seu mutatum esse temporis (suppono hæc opinionem Aristotelis de constitutione continui ex partibus & punctis, quam omnes fere auctores contrariæ sententiæ admittunt) desinit intrinsecè, seu per ultimum esse, & in tempore, ita scilicet, ut sit verum de eo dicere, nunc est, immediate post non erit; ergo desinit successivè ex parte temporis. Confirmatur: punctum temporis durare tantum potest per unicum instans, alioqui non esset punctum, sed pars, haberet quippe existentiam & durationem divisibilem; ergo non potest manere nisi ad instans; ergo perire immediate debet post instans temporis imaginarii, sed immediate post hoc instans sequitur pars temporis; ergo perit in parte temporis; ergo hoc sensu successivè; ergo & punctum, vel alia quævis res indivisibilis produci similiter potest successivè & in tempore.

Contrâ secundò: quando calor expellit frigus, omnes partes caloris producuntur in tempore; quando ergo pars tertii vel quarti gradus caloris inducitur in subjectum, simul unitur prioribus gradibus; nec enim ad minimum tempus potest esse in subjecto quartus gradus, quin uniatur tertio, ut omnes fatentur; ergo producitur unius; ergo simul cum parte illa producitur illius unio; ergo producitur in tempore, sicut pars quam unit, & idem

complementum illud impetus, non est in priori loco seu palmo: hoc evidens videtur, cum ubicatio prior illo instanti destruat, ut supponimus, sicque eodem instanti reali esset in illo palmo loci, & non esset: sed nec est pro illo priori in palmo sequente, impetus enim ut completus, est juxta illos vel physicum principium illius motus, vel saltem aliquid antecesser determinans ad productionem motus & ubicationis in palmo sequente, ergo pro illo priori non habet illam ubicationem, nec enim potest illam prius habere, quam producat, nec produci prius potest, quam omnia ad illius productionem determinantia existant.

Endem est difficultas de modificatione, ac de impetu.

V. Ad productionem ubicationis non requiritur ut res pro illo priori sit in loco.

VI. Angelus producat ubicationem, quâ figuratur hic, non proprie operari hic, nisi, sermo sit de toto instanti reali: pro illo enim priori, quo operatur, præcindit ab omni spatio, ac proinde pro illo priori, dici proprie non potest, vel esse, vel agere in illo spatio: cum enim sit in spatio per ubicationem, & pro illo priori ubicationem non habeat, non potest pro illo priori, vel esse, vel operari ut in spatio: solum ergo est in loco illo pro aliquo posteriori, cum pro posteriori tantum habeat formam, per quam in loco illo constituitur.

VII. Dices: pro illo priori est alicubi, implicat quippe, ut sæpe diximus, rem esse & nullibi esse. Respondo: negando antecesser: pro illo enim priori præcindit ab omni loco: quamvis autem implicet rem esse pro toto aliquo instanti reali, & non esse in aliquo loco, non tamen implicat pro aliquo priori ab omni loco præcindere. Nec tamen hinc sequitur, rem illam esse nullibi, hoc enim sonat illam habere negationem omnis ubicationis, quod ei non competit pro illo priori, sic namque toto instanti reali haberet negationem omnis ubicationis. Pro illo ergo priori præcivè se habet respectu omnis, & ubicationis, & negationis illius, sicut potentia libera ab actu & omissione actus.

VIII. Dixi supra num. 5. quidquid sit de aliis operationibus, ad producendum ubicationem non requiri, ut res prius sit in loco; mihi enim valde probabile videtur rem aliquam ut operetur, quantum est ex se, non requirere ut sit in aliquo spatio, licet stantibus rebus ut modò sunt, non possit non operari in aliquo, quod scilicet spatium undique in immensum diffundatur, naturâ autem immensæ est, ut omnia in se complectatur, qua etiam de causa nihil esse potest, & non intinè præfens Deo. Quare non video cur res aliqua ad operationes immanentes requiratur, quantum est ex se, aliquem locum, directè saltem, & immediate, ut cur anima ad hoc ut per emanationem producat suas proprietates & potentias, si distinguantur, indigeat ut sit in aliquo spatio, vel etiam in tempore. Applicatio ergo in agente requiritur ad operationes tantum transeuntes, ut cum ignis producat calorem in ligno, & alia id genus.

Existencia in loco requiritur tantum ad actiones transeuntes.

I. Nil obstat, quo minus ubicatio illa produci possit in tempore.

II. Perinde est, si ubicatio illa palmaris sit indivisibilis, si autem divisibilis. Dicunt si sit indivisibilis non posse produci in tempore.

III. Equè potest aliquid in tempore produci, ac destrui in tempore.

Instans temporis perit successivè ex parte temporis.

Punctum temporis duratione habet indivisibilem, sicque perit in tempore.

IV. In productione successiva caloris, punctum illius producitur in tempore.

*Punctum
aeris frigi-
dis in tem-
pore destrui-
tur.*

idem est de destructione unionis tertii vel quarti gradus frigoris, quæ scilicet eodem tempore destruitur, quo pars frigoris, & hæc eodem tempore definit, quo pars caloris inducitur; ergo fatendum est aliquid indivisibile posse produci successivè, seu in tempore. Confirmatur: nihil frequentius quàm ut dicatur aliquid durasse vel durare per unicum solum instans, sed quod per unicum solum instans durat, necessariò perit in tempore, ergo.

*V.
Ubiatio hæc
producitur
successivè,
successione
extrinsecâ,
non intrin-
secâ.*

*Destruitur
ubiatio illa
simultanè
ex parte sui,
non ex parte
temporis.*

*VI.
Aliud est,
rem aliquid
produci suc-
cessivè ex
parte tem-
poris, aliud
ex parte sui.*

V. Quando itaque dicitur ubiatio illa, & quidquid indivisibile producitur in tempore, producitur successivè, distingo: producitur successivè successione extrinsecâ, seu ex parte tēporis, concedo; successione intrinsecâ, seu ex parte sui, nego; hæc autem sola successio est, quæ requirit plures partes rei producendæ: alia enim solum eas requirit ex parte temporis. Res ergo hæc producitur & successivè & simultanè; successivè ex parte temporis, cum in productione correspondeat alicui parti temporis; simultanè, ex parte sui, non tamen instantaneè: hoc enim sonat rem illam in productione correspondere unico instanti temporis.

Cum ergo dicitur, res illa producitur in tempore; ergo non simul, semper distingui debet consequens; ergo non simul ex parte temporis, concedo consequentiam; ex parte sui, nego: cum etiam in se nullas habeat partes, necessariò ex parte sui produci debet simul. Et eodem modo respondere tenentur adversarii in destructione instantis, quam fatentur fieri in tempore: pari enim ratione arguere quis posset, quod destruitur in tempore destruitur successivè, quod autem successivè destruitur, ita destrui debet, ut pars pereat post partem; ergo instans habere debet partes: solvere proinde hic ipsi debent suum argumentum.

SECTIO SEXTA.

*Argumenta contententia non posse ali-
quid indivisibile produci in
tempore.*

*I.
Res per acci-
dens suc-
cessiva po-
test produci
simul, non
res successi-
va essentia-
liter.*

*II.
Aliud est de
productione
rei indivisi-
bilis, ex par-
te spatii, &
ex parte tē-
poris.*

I. **O**BJICES primò: Si res permanens, & indivisibilis, ut punctum, ubiatio, Angelus, &c. produci possint in tempore & successivè; ergo & res successiva produci poterit simul, & in instanti; ergo diversæ partes temporis poterunt simul poni à parte rei. Distinguo primum consequens; ergo res per accidens successiva produci poterit simul, concedo consequentiam, sicque multæ partes caloris possunt simul in subiectum induci: res essentialiter successiva produci poterit simul, nego: hujus enim essentia est, ut nullæ duæ illius partes sibi coexistant, sed essentialiter petit ut una producatur post aliam: sicut è contrà instans temporis, quia essentialiter petit non durare nisi per instans, produci nequit in tempore.

II. **O**BJICES secundo: Punctum materiæ, vel quantitatis, non potest produci in spatio loci divisibili; ergo nec produci poterit in spatio temporis divisibili. Respondeo latam hic esse disparitatem, indivisibile quippe materiæ essentialiter petit non correspondere spatio loci divisibili; cum namque sit essentia sua indivisibile extensionis, ex formalissimo suo conceptu postulat non extendi ad duas partes loci, sicut jam diximus de instanti respectu duarum partium temporis: At verò quod coexistat

res permanens indivisibilis spatio divisibili temporis nulla est repugnantia, ut apertè constat in Angelo, animâ, puncto, &c. quæ multis annis durant.

III. **O**BJICES tertio: Hinc sequi actionem illam productivam Angeli, puncti, &c. fore & primam illorum productionem, & conservationem; quod tamen implicare videtur contradictionem, cum conservatio denotet primam productionem præcessisse. Respondeo licet hæc res multum habeat de modo loquendi, actionem non dici propriè conservativam, nisi post aliquod tempus completum, seu certo aliquo instanti terminatum.

IV. **R**espondeo, hæc actio denominationem conservationis solum post instans aliquid, quando jam dici potest completa in esse: usque ad illud verò dicitur prima productio, quia usque ad illud res est in primo produci; tunc autem solum dicitur completè producta; & toto tempore sequente sortitur nomen conservationis. Fortè tamen dici posset virtualiter prima productio & conservatio, cum duabus actionibus æquivaleret, quarum una esset instantanea, & primò rem produceret, alia eam brevi aliquo tempore conservaret.

V. **T**homistæ, ut descendant motum discretum Angeli, dicunt posse duo instantia sibi invicem immediatè succedere, & tempus Angelicum constari volunt ex instantibus; per instantia tamen intelligunt diversas operationes Angelorum. Sed secundum hanc explicationem posset instans Angelicum extendi ad diem, vel horam, cum tamdiu Angelus operationem suam continuare possit: quare hæc instantia ad motum discretum Angeli explicandum parum sunt idonea: nec per ea vitant difficultatem, cum hæ operationes correspondere debeant nostro tempori: de illis ergo quomodo, indivisibiles cum sint, elici queant in tempore, eadem est difficultas.

VI. **I**ndò impossibile videtur constitui tempus Angelicum ex illis operationibus intellectûs, vel voluntatis: si enim alia non sit mensura motus Angelici quam illæ operationes, omnes Angelorum actiones æqualiter durarent, cum æqualiter sint operationes Angeli: sequela autem est planè falsa; certum quippe est unum Angelum diutius in operatione aliquâ persistere, quàm alium. Tandem ergo aliquando ad durationem motus & aliarum, operationum Angelicarum explicandum ad tempus nostrum iis est recurrendum.

SECTIO SEPTIMA.

*Possitne Angelus ad locum distantem
pervenire, non transeundo
per medium.*

SENSUS quæstionis est, an Angelus in hoc Gymnasio existens possit aliò, ad forum intermedio, nec per illud transeundo. Multorum hac in re opinio est, nullam apparere repugnantiam quomipus id, etiam naturaliter, contingat: ita Thomistæ, communiter, Cajetanus, Capreolus in 2. d. 6. q. 1. conclusionè 3. Ferrara 3. contra Gentes, cap. 102. Bannes, & alii; quos etiam sequitur Valquez hic, disp. 196. cap. 2. licet ob diversum fundamentum, quòd nimirum, cum secundum ipsum, Angelus sit in loco, non instar aliarum rerum, sed solum

*III.
Dicitur autem
ubiatio
hujus pro-
ductivæ, et
simul prima
illius produ-
ctio, & de-
servatio.*

*IV.
Respondeo,
esse primam,
illius pro-
ductionem for-
maliter, et
servativam
virtualiter.*

*V.
Ratio motû
discretum
Angeli de-
clarandi per
diversas ope-
rationes
Angelicas.*

*VI.
Tempus An-
gelicum per
hujusmodi
operationes
explicari
nullo modo
potest.*

*I.
Status pro-
sentis quæ-
stionis.*

*Afferunt
aliqui posse
hoc fieri na-
turaliter.*